

مطالعه طرح و رنگ در کاشی (با نگاهی اجمالی بر کاشی کاری های مسجد کبود تبریز)

زهرا احمدزاده کلیبر، کارشناسی ارشد ارتباط تصویری، دانشکده هنر و معماری ابن سینا، دانشگاه آزاد علوم و

تحقیقات واحد تهران

کد پستی: 5165653173

شماره تماس : 09144076895

E.mail:z.ahmadzadeh.08@gmail.com

هانیه شیخی نارانی، دکتری باستان شناسی(دوره اسلامی)، استاد یار، مدرس دانشگاه علوم و تحقیقات تهران،

دانشکده هنر و معماری تهران مرکز و دانشگاه هنر کرج (رسام)

شماره تماس: 09122438650

E.mail:h_sh_graphica@yahoo.com

چکیده:

در زمان امارت جهان‌شاه (839-872 هـ.ق) که مردی شاعر و هنردوست بود، تبریز رونقی بخود گرفت و بناهای عالی در این شهر بنا گشت، که یکی از آنها مسجد کبود تبریز است. این بنا در مرکز شهر واقع گردیده و یکی از شاهکارهای معماری دوره اسلامی به شمار می‌آید. بانی بنا، میرزا جهان‌شاه بن قرا یوسف ترکمن - و بر طبق روایت دیگر، همسر وی: جان بیگم خاتون به همراه دخترش صالحه خاتون - سومین پادشاه از سلاطین طایفه قراقویونلو است که در سال 839 هـ.ق در آذربایجان و نواحی شمال غرب ایران حکومت می‌کرده و این بنا را در سال 870 هـ.ق به پایان رسانده است. ظرافت آجرکاری در معماری آذری و تلالو رنگ لاجوردی، آبی، سبز و طرح‌های اسلیمی به کار رفته به همراه خط و آیات در کاشیکاری‌های بنای این مسجد گرچه آسیب زیادی دیده، اما هنوز با آن عظمت خود برپا و بیانگر گوشه‌ای از زیبایی و شکوه گذشته آن است که شایسته مطالعه دقیقی باشد.

در این جستار سعی شده با تکیه بر مطالعات کتابخانه‌ای، هنر کارشیکاری و تزئینات رنگ سطوح و خطوط مسجد کبود که از نخستین مسجدهای سده نهم هجری قمری/15 میلادی به شمار می‌رود ارائه شود. همچنین کوشیده‌ایم به این پرسش پاسخ دهیم که هنر تزئینی در کاشیکاری مسجد کبود چگونه است؟ هدف از انجام پژوهش نیز بررسی رنگ و خط و طرح در کاشی‌های این مسجد است.

کلیدواژه‌ها: قراقویونلو - جهان‌شاه - شاهکار معماری دوره اسلامی - مسجد کبود - تزئینات کاشیکاری